

JAARVERSLAG 2023

ERF
ERFGOEDST CHT NG
VLAAMS BRABANT

INLEIDING

Het verhaal van ERF lijkt nog maar net begonnen: ... en toch zouden we er nú al een boek over kunnen schrijven. Toen we in het voorjaar van 2020 besloten om twee verkenners het veld in te sturen om na te gaan of er interesse zou bestaan voor een dergelijk initiatief, bleek al snel dat de respons positief was. Maar niks dat ons toen kon doen vermoeden dat het in geen tijd zo'n vaart zou lopen.

Zoals jullie weten sloten al heel snel 24 lokale besturen zich aan bij ERF. Bijna onmiddellijk werd er ook een eerste project aangemeld. En toen nog één, en nog één, en.... Ondertussen staat de teller op ruim 12 concrete projecten en ongeveer evenveel in onderzoek (en deze cijfers zijn mogelijk al achterhaald wanneer u dit leest). Het gaat om zeer uiteenlopende projecten, zowel qua schaal en typologie als qua geografische spreiding en opdracht.

Het gaat ook zonder uitzondering om complexe erfgoedprojecten waar heel veel uiteenlopende zaken bij komen kijken en die vaak een jarenlange uitvoeringstermijn kennen. Elk project is in die zin een soort van ijsberg: een klein stuk boven de zeespiegel, maar met een heleboel verborgen werk aan de basis.

Dat die ijsbergen nog niet tot averij van het ERF-schip hebben geleid, is misschien wel in de eerste plaats te danken aan het aanstekelijk enthousiasme van de bemanning. Geen enkel project wordt bij ERF als een routineklus beschouwd, telkens opnieuw wordt alles uit de kast gehaald om de opdracht tot een succes te maken. Intussen groeide het personeelsbestand van 2 naar 4, en op het moment dat we dit schrijven worden er opnieuw twee vacatures geëfficeerd. Geen overbodige luxe want er is meer dan werk genoeg, en het onderlijnt nog maar eens de succesformule die ERF is.

In dit werkingsverslag krijg je een korte impressie van ERF in 2023. Maar er is natuurlijk veel meer te vertellen: volg ons dus zeker ook op het terrein, op Facebook, LinkedIn of in de pers!

Tom DEHAENE,
voorzitter ERF en
Lucia DEWOLFS,
ondervoorzitter ERF

DIT WAS 2023 ERF

23/1

Vandaag keurde de stad Diest de **Beheersoverdracht van de Citadel aan ERF** goed. Het zal het begin zijn van een even boeiend als intensief traject! De Citadel wordt in fases gerestaureerd en herbestemd. In een eerste fase worden een belevingscafé, museum en academie gepland. De delen die in een latere fase aan bod komen zullen tijdelijk worden herbestemd. De zoektocht naar een architectenteam kan beginnen! En op 19.12.2023 is er effectief witte rook: de opdracht is gegund, een avontuur begint.

januari

februari

ERF-werfdag Linter+Diest.

Ook dit jaar zetten we de traditie van de ERF-werfdagen voort. Vandaag gaan we op bezoek bij het Waterhof in Linter en de Citadel in Diest.

27/1

Vandaag bekrachtigt de gemeenteraad van Asse de samenwerking met ERF voor het **Waalborre-park**; Eerste opdracht zal zijn om een beheersplan en haalbaarheidsstudie te laten opmaken, en op termijn de restauratie van de drieparkgebouwen en optimalisering van het parkbeheer. Op 1 december zal de opdracht gegund worden aan Erfgoed&Visie.

27/2

20/3

Ternat Regieteam Kruikenburg

Op vraag van de gemeente Ternat treedt ERF op als beheerder van het beschermde kasteelpark Kruikenburg. Eerste opdracht is de verschillende betrokkenen op één lijn te krijgen en gecoördineerd aan de slag te gaan. Vandaag organiseerden we de eerste coördinatievergadering in opperbeste sfeer.

22/4

Plannen voor Waterhof voorgesteld tijdens tweede editie van Waterhoffeesten

De plannen werden op de site van de Waterhoffeesten voorgesteld. — 0 VOT
 LINTER - Het gerenommeerde architectenbureau Team Van Meer is aangesteld voor de renovatie van het beschermd stadsje erfgoed, het Waterhof in Melkwezem. De plannen werden voorgesteld tijdens de tweede editie van de Waterhoffeesten.

Vanessa DeWaele
 Vrijdag 21 april 2023 om 19:11

Het Nieuwsblad, 23 april 2023

Waterhoffeest Linter

Feest in Linter! Voor de tweede keer organiseren we -samen met Chiro Melkwezer en gemeente Linter- het Waterhoffeest. Het 17de eeuwse waterhof zal worden gerestaureerd en uitgebreid met een nieuwbouw, om als thuis te kunnen fungeren voor de Chiro van Melkwezer, maar ook als multifunctioneel ontmoetingspunt en bovenlokale verblijfsinfrastructuur voor jeugdbewegingen.

maart

Plaatsbezoek architecten Wemmel: de procedure met oog op aanstellen van een architectenteam voor Wemmel is volop bezig, vandaag komen de kandidaat-indieners op plaatsbezoek. Opdracht zal zijn enerzijds het kasteel te restaureren, anderzijds om een functionele en geïntegreerde nieuwbouw te voorzien, die het kasteel toch mooi tot haar recht laat komen. Op 7 september zal dan de startvergadering plaatsvinden, ook deze trein begint te bollen...

14/3

april

Structurele adviescommissie

Wemmel: onze eerste adviescommissie van 2023 vindt plaats in het mooie kasteel van Wemmel, zodat geïnteresseerden ook meteen kunnen kennismaken met dit nieuwe ERF-project.

25/4

mei

begin juni

Nieuws premiedossiers

Een vreugdedans in de ERF-kantoren! We dienden 5 aanvragen in voor erfgoedpremies in het systeem van oproepen, vandaag bereikt ons het goede nieuws dat we drie premies (voorlopig) krijgen toegekend: enerzijds geld voor de dakrestauratie van het Waterhof in Linter en de Citadel in Diest, en daarnaast ook nog het impulsdossier voor economische invulling, ook voor de Citadel van Diest. In totaal gaat het maar liefst om een gecombineerd premiebedrag van ruim 3 miljoen euro: dat is natuurlijk uitstekend nieuws!

12/5

ERF-werfdag Kasteel De Merode

Een bijzondere dag! Met een uitgebreide en diverse delegatie steken we vandaag de provinciegrenzen over om in Westerlo op bezoek te gaan in het Kasteel de Merode. Niet om bij de graaf op de koffie te gaan, wél om kennis te maken met aquathermie die hier wordt toegepast om het kasteel te verwarmen. Als gevolg van dit bezoek en de kennismaking met de techniek zullen we in de maanden die volgen ook bij projecten in Ternat, Diest en Wemmel aquathermie op de agenda zetten. Wordt vervolgd.

10/6

Hans Vredeman De Vriesprijs

En nog meer goed nieuws! De rotstuin in Huizingen werd eind 2021 door de provincie Vlaams-Brabant in erfpacht gegeven aan ERF. We dienden bij de Koning Boudewijnstichting een dossier in voor de Hans Vredeman De Vriesprijs voor historische tuinen, als bekroning voor de restauratie die de provincie de voorgaande jaren liet uitvoeren. De rotstuin overtuigde de jury, en vandaag vond in een zonovergoten Huizingen de prijsuitreiking plaats.

juni

Start Ruth: Eindelijk is ze er! Onze eerste versterking is gearriveerd in de persoon van Ruth Devolder. Ze komt over van het Agentschap Onroerend Erfgoed en gaat bij ERF aan de slag als projectcoördinator. En vanaf dag 1 vliegt ze er volle bak in. Het is direct duidelijk: we hebben een topper binnen gehaald!

1/6

juli

Dat de bomen in de Dreef van Ternat treuren, is al een tijdje zichtbaar. Tijd om te onderzoeken hoe dit komt en te bekijken wat we kunnen doen om hun toestand te verbeteren. Na een selectieprocedure en de toekenning van de onderzoekspremie door het agentschap.

juli

8/8

Peter De Wilde in Diest

Hoog bezoek in Diest! Vandaag kwam Peter De Wilde (CEO van Toerisme Vlaanderen én ook grote baas van het Agentschap Onroerend Erfgoed) de Citadel bezoeken. En in geen tijd was Peter even enthousiast over de Citadel als wij!

augustus

Plandag

In al ons enthousiasme durven we onszelf al wel eens voorbijlopen. Daarom organiseren we nu 2 keer per jaar een plandag, waar we structuur brengen in de chaos. En behalve heel nuttig zorgen we er ook voor dat telkens heel plezant is. Een mooie locatie zorgt voor extra inspiratie.

25/8

september

7/9

Wemmel Startvergadering

Het startschot wordt gegeven: de beide architectenteams, ERF en de gemeente Wemmel bespreken het verdere verloop van het restauratieproces. Nu zijn we echt vertrokken.

10/9

Op **Open Monumenten Dag** geeft de provinciale school De Wijnpers een inkijk in de wonderlijke wereld van het wijn maken; en met ERF stellen we het historische Wijnpershuis open voor uitleg en rondleiding

Waar we al lang naar uitkeken was de komst van een kantoorcoördinator, en vandaag is het zover: voortaan is de volledige onderbouw van ERF in goede handen bij **Tessa Pues!**

25/9

24/9

Wandelzondag Pepingen

Wanneer we horen dat de provinciale wandelzondag ook in Pepingen passeert, haken we graag ons karretje aan om de wandelaars een exclusieve inkijk te gunnen in de Terlindenkapel in Heikruis. Samen met de gemeente zal ERF de kapel grondig onderzoeken en restaureren. Hiervoor werd op 25.4.2023 een overeenkomst gesloten met Erfgoed&Visie, zij zijn intussen druk in de weer met vooronderzoeken zodat de eigenlijke restauratie najaar 2024 van start kan gaan.

26/9

oktober

Persmoment BTW Xtra

Als het even kan, kijken we ook graag naar EU voor projecten te sprokkelen. Zo stapten we mee in het subsidieproject Brabantse Kastelen, waarbij voor het eerst zingen ingezet wordt. En vandaag werd -samen met de gemeente- het kader van het wondermooie Hof van Ramey officieel geopend voor dit project. Onze partnerorganisatie Kempe

26&27/10

Deelname tweedaags congres Antwerpen. Het erfgoedveld is volop in beweging. En dat is ook goed! Dit tweedaagse congres legde de focus op duurzaam erfgoedtoerisme, en was een schot in de roos. We staken er heel wat van op, veel interessante ontmoetingen en meteen ook een fijne teamtweedaagse.

4/12

Structurele adviescommissie Steenokkerzeel

We hebben onszelf opgelegd om voor de overlegmomenten met onze directe partners steeds op zoek te gaan naar inspirerende erfgoedlocaties. Met de watertoren in Steenokkerzeel zetten we die ambitie kracht bij. Het werd dus een overleg op hoog niveau, letterlijk én figuurlijk.

19/12

Bertem overdracht kapel Puttebos: Nog net voor het jaareinde voegen we nog een interessant bouwwerk toe aan onze beheersportfolio: de kapel van Puttebos, ook wel de Kapel van (Goede) Gezondheid. Klein maar fijn, en de gemeente Bertem en ERF gaan er samen voor zorgen dat de kapel binnenkort weer in opperbeste gezondheid verkeert!

november

Wandelzondag Citadel: Ook in Diest organiseert de provincie een wandelzondag, en ERF bood de wandelaars graag een inktij in de Citadel. Een kleine overrompeling was het gevolg...

29/10

december

Dat de 5ha grote **rotstuin van Huizingen** aangepast onderhoud vraagt om in elk seizoen te kunnen schitteren, is niet meer dan normaal. We gingen op zoek naar een aanemer die hiervoor kan instaan.

november

PLANNING

JAARPLANNING

Teamplanning: wekelijks op dinsdag

Plandagen: 16 januari en 6 september

Directiecomité: elke derde maandag van de maand

ERF-feest Citadel in Diest: 8 maart

Bestuursvergadering voorjaar: 14 mei

Adviescommissie voorjaar: 15 mei

Bestuursvergadering najaar: november

Adviescommissie najaar: november

OVERZICHT VERZEKERINGEN

- Algemene aansprakelijkheid
- Arbeidsongevallen
- Bestuurdersaansprakelijkheid
- Gezondheidszorg
- Lichamelijke ongevallen
- Omnium diensttopdrachten

ORGANISATIEBEHEERSING

Sinds februari 2022 beschikt ERF over een uitgeschreven en gedocumenteerd systeem van organisatiebeheersing conform art. 240 van het provinciedecreet. Dit systeem omvat onder andere de processen voor beleids-, financieel en personeelsbeheer en werd uitgewerkt door het directiecomité van ERF.

De zelfevaluatie die in 2023 werd uitgevoerd wordt meegenomen als input voor insteeknota en meerjarenplan voor de periode 2024-2030.

INTERNE WERKING

MISSIE & VISIE

“De Stichting heeft als belangeloos doel, ten dienste van de gemeenschap: de verwerving, bescherming, herstel, behoud, beheer en ontsluiting van onroerend erfgoed en van cultuurhistorische landschappen in haar bezit of haar beheer in Vlaams-Brabant. De Stichting neemt een voorbeeldrol op inzake onroerenderfgoedzorg en draagt bij aan het vergroten van het draagvlak voor het onroerend erfgoed in Vlaams-Brabant.”

(Statuten ERF, art. 4)

In een notendop komt het erop neer dat ERF steden en gemeenten in Vlaams-Brabant bijstaat op vlak van het restaureren, herbestemmen, beheren en verwerven van onroerend erfgoed en landschappen in de provincie. Wat ons hierbij als leidraad voor ogen staat: “Erfgoed van iedereen, voor altijd”. Dat betekent dus enerzijds dat het erfgoed in meerdere of mindere mate moet open zijn voor het brede publiek, en tevens dat het nooit de bedoeling is om het verworven erfgoed door te verkopen.

ERF is geen autonome actor: we werken enkel in die gemeenten die een convenant met de Vlaams-Brabantse Erfgoedstichting hebben afgesloten, en enkel op hun nadrukkelijke vraag. Met andere woorden: elk project dat ERF aanvat, wordt gestut door een expliciet gemeentelijk engagement. Dat is meteen ook de kracht van ons model: het gaat om erfgoedzorg van onderuit, om lokaal gedragen projecten met een belangrijke maatschappelijke impact.

Wanneer een gemeente ERF contacteert om een project op te zetten, maken we er een erezaak van om de gemeente maximaal te ontzorgen op administratief en praktisch vlak én om de onvermijdelijke kost die verbonden is aan het restauratie- of herbestemmingstraject voor de gemeente zo laag mogelijk te houden door maximaal in te zetten op premies en subsidies allerhande.

Daarnaast zal ERF steeds oog hebben voor het lokale draagvlak en waar nodig participatie-trajecten opzetten om omwonenden en geïnteresseerden de kans te geven het betreffende erfgoed of landschap in het hart te sluiten.

BUDGET

Het reguliere werkingsbudget van ERF bedroeg in 2023 300.000 euro. Deze middelen zijn afkomstig van de provincie Vlaams-Brabant. De solidariteitsbijdragen van de 24 momenteel bij ERF geconventioneerde gemeenten bedroeg in totaal 56.658,47 euro (incl. btw)

Voor investeringen beschikt ERF momenteel over een spaarpot van 1.079.890 euro

PERSONEEL

De eerste jaarhelft beschikte ERF -net als de voorgaande jaren- over 2 voltijdse personeelsleden: Karen Salaets en Dirk Bollen. Op 1 juni kwam Ruth Devolder het team versterken als projectcoördinator, eind september kwam ook Tessa Pues als kantoorcoördinator aan boord.

DE OVERLEGSTRUCTUREN

Er is binnen ERF structureel overleg op 4 niveaus:

► wekelijks intern planningsoverleg

► maandelijks directiecomité

Het directiecomité is als volgt samengesteld:

- Tom DEHAENE (voorzitter)
- Lucia DEWOLFS (ondervoorzitter)
- Lieven ELST
- Nele DE CUYPER
- Karen SALAETS
- Dirk BOLLEN

► zesmaandelijks bestuursorgaan

Het bestuursorgaan is als volgt samengesteld:

- Tom DEHAENE
- Lucia DEWOLFS
- Lena GHYSELS
- Walter ZELDERLOO
- Tie ROEFS
- Marc FLORQUIN
- Kris PEETERS
- (op 07/02/2024 vervangen door Daniel FONTEYNE)
- Françoise DEVLEESCHOUWER
- Koen MOEYERSONS
- Monique SWINNEN

► zesmaandelijks structurele adviescommissie met vertegenwoordigers van de 24 aangesloten gemeenten, onze bestuursleden, directiecomité en de medewerkers van ERF.

GEMEENTEN DIE ONDERTEKENING ERF-CONVENANT GOEDKEURDEN
SITUERING PROJECTEN 2023

ERF
ERF

1. Aarschot	13. Lubbeek
2. Asse	14. Overijse
3. Bertem	15. Pepingen
4. Boortmeerbeek	16. Roosdaal
5. Diest	17. Rotselaar
6. Drogenbos	18. Scherpenheuvel-Zichem
7. Glabbeek	19. Steenokkerzeel
8. Herent	20. Ternat
9. Holsbeek	21. Tervuren
10. Kapelle op den Bos	22. Wemmel
11. Kortenberg	23. Wezembeek-Oppeem
12. Linter	24. Zoutleeuw

NETWERK

Een goed netwerk is de sleutel tot succes. Dat is onze branche niet anders. We investeren dan ook bewust in goede contacten met tal van actoren.

Dat zijn in de eerste plaats onze lokale besturen natuurlijk. Wanneer het gaat om steden of gemeenten waar we een project hebben lopen, trachten we de vertegenwoordigers op een structurele en transparante wijze op de hoogte houden van de stand van zaken. Maar ook in andere gemeenten proberen we de vinger aan de pols te houden en overleggen we met enige regelmaat over potentiële dossiers of adviseren we de gemeente bij vraagtekens inzake erfgoed.

In tweede instantie is het natuurlijk ook belangrijk een goed contact aan te houden met de consultants van het Agentschap Onroerend Erfgoed. Uiteindelijk zal elk project toch steeds bij hen moeten worden afgetoetst, wij kiezen ervoor om hen al van in het prille projectbegin maximaal te betrekken. We delen tenslotte dezelfde bekommernis, zowel voor hen als voor ERF staat het erfgoed voorop.

Ook Monumentenwacht is een speler waar we zeer regelmatig mee samenwerken. Hun inspectierapporten zijn voor ons bijna steeds de vertrekbasis voor de initiële gesprekken bij de start van een potentieel project. De expertise van Monumentenwacht is voor ons van onschatbare waarde.

En uiteraard is er ook het Kempens Landschap, onze grote zus in de provincie Antwerpen. Hoewel het kleine ERF intussen op eigen benen begint te staan en ook een eigen DNA ontwikkelt, blijft Kempens Landschap nog steeds ons zeer gewaardeerd klankbord én voorbeeld.

Maar we overlegden ook met de provinciale dienst Europa, met Smart Hub Vlaams-Brabant, LEADER, Toerisme Vlaanderen, Regionale Landschappen en IOED's, met groenploegen... we legden contacten in Barcelona, in Noord-Nederland, in de sector van aquathermie en ga zo maar door.

GOEDEREN IN BEHEER

Naam	Gemeente	Statuut	Eigenaar	Beheer sinds
Rotstuin Bloemendal	Beersel	Beschermd	Provincie Vlaams-Brabant	25/10/2021
Kasteel Huizingen	Beersel	Beschermd	Provincie Vlaams-Brabant	25/10/2021
Waterhof	Linter	Beschermd	Gemeente Linter	27/12/2021
OLV Terlindenkapel	Pepingen	Beschermd	Gemeente Pepingen	13/06/2022
Kasteel Gemeentehuis	Wemmel	Beschermd	Gemeente Wemmel	23/06/2022
Kasteelpark Kruikenburg	Ternat	Beschermd	Gemeente Ternat	29/09/2022
Waalborrepark	Asse	Beschermd	Gemeente Asse	27/02/2023
Citadel	Diest	Beschermd	Stad Diest	23/01/2023
Kapel Puttebos	Bertem	Beschermd	Gemeente Bertem	19/12/2023

BANKEN PISO

We gingen een samenwerking aan met de provinciale school PISO in Tienen: zij gaan voor ERF zitbanken creëren. Bij elk gerealiseerd project plaatsen we een exemplaar van deze banken zodat iedereen in alle rust en comfort van het gerestaureerde erfgoed kan genieten.

COLOFON: Een uitgave van ERF / 2024

Redactie: Dirk Bollen, Karen Salaets, Ruth Devolder en Tessa Pues

Lay-out: communicatiedienst provincie Vlaams-Brabant

Foto's: Lander Loecx en ERF.

Ondernemingsnummer 0771.948.863 - RPR Leuven

ERF

Erfgoedstichting Vlaams-Brabant
Provincieplein 1, 3010 Leuven

info@erfgoedstichting.be

www.erfgoedstichting.be

@ERF – Erfgoedstichting Vlaams-Brabant